

Duiding proces Lokaal Eigendom en Participatie bij windenergie voor initiatiefnemers

september 2024

1. Aanleiding

Op 25 juni 2024 is het beleids- en toetsingskader "Lokaal Eigendom en Participatie bij windenergie" vastgesteld door de Provinciale Staten van de provincie Utrecht. Het doel van het beleids- en toetsingskader is tweeledig:

1. Iedereen in de omgeving van een windproject krijgt de kans om mee te doen en mee te profiteren van de opbrengst van windturbines.
2. Zeggenschap is geborgd voor de omgeving tijdens alle fasen van het project.

Het beleidskader beschrijft een aantal uitgangspunten en de definitie van lokaal eigendom. Deze gelden voor alle windprojecten waar de provincie bij wet bevoegd gezag voor is in de provincie Utrecht, ongeacht wie de bevoegdheid oppakt (provincie, gemeente). Op het moment van vaststelling van het beleidskader is dat bij windprojecten boven de 5MW (één moderne turbine), wanneer de Energiewet ingaat zal dit verschuiven naar windprojecten boven de 15MW. De provincie Utrecht betreft de uitgangspunten bij het overlaten van bevoegdheid aan gemeenten die zelf windenergie oppakken.

Het toetsingskader beschrijft het proces om te komen tot een projectbesluit, inclusief de verwachtingen richting de initiatiefnemers voor alle windprojecten waar de provincie het bevoegd gezag heeft (met uitzondering van OER). Als een gemeente de provincie verzoekt het bevoegd gezag op te pakken, zal het proces zoals beschreven in het toetsingskader gelden, vanaf fase 2.

Dit document geeft een duiding van het beleids- en toetsingskader voor initiatiefnemers, zowel commercieel als coöperatief. Wat betekent het voor hen, welke stappen zullen doorlopen worden?

2. Uitgangspunten uit het beleidskader

Het beleidskader beschrijft een aantal uitgangspunten die gelden voor alle windprojecten waar de provincie Utrecht bij wet bevoegd gezag voor is. In het beleidskader zelf vindt u meer informatie.

Minimaal 50% lokaal eigendom als uitgangspunt en definitie lokaal eigendom

- Minimaal 50% lokaal eigendom is uitgangspunt (Amendement 22 'Lokaal Eigendom'), waarbij zeggenschap en inclusiviteit onderdeel zijn van lokaal eigendom dankzij de definitie:
 - Coöperatieve principes: 1. Open en vrijwillig lidmaatschap, 2. Democratische controle door de leden, 3. Economische participatie door de leden.
 - De opbrengsten van het windproject komen ten goede aan lokale maatschappelijke doelen.
 - Zeggenschap voor iedereen.
 - Het lokale eigenaarschap heeft betrekking op het gehele project.

Wat is lokaal?

Het beleidskader definieert drie verschillende schillen rondom het windpark. U dient de inwoners en belanghebbenden uit een bepaalde 'schil' ten minste de mogelijkheid te bieden tot de proces- en/of financiële participatie waar een vinkje bij staat in onderstaande tabel. In overleg met de omgeving kan dit breder genomen worden.

Mogelijkheden	Directe omgeving	Omgeving binnen invloedssfeer	Breder publiek
Financiële deelneming	V	V	V
Geïnformeerd over project	V	V	V
Zeggenschap via coöperatie (o.a. over mogelijke winsten)	V	V	/

Involed door omgeving (bijv. via Omgevingsraad)	V	V	/
Zeggenschap over Omgevingsfonds (bijv. via lokale stichting)	V	V	/
Omwonendenregeling	V	/	/
Intensiever participatietraject	V	/	/
Gesocialiseerde grondvergoedingen voor grondeigenaren	V	/	/

Tabel 1. Kansen tot proces- en financiële participatie bij verschillende schillen rondom het windpark. V = deze schil dient in ieder geval de kans te krijgen tot de activiteit. / = in lokaal participatieproces kunnen hier afspraken over gemaakt worden, de schil wordt niet per se uitgesloten.

Procesparticipatie en overige vormen van financiële participatie

- Streven naar maximale participatie door omwonenden ([Amendement 22 'Lokaal Eigendom'](#)).
- Initiatiefnemers betrekken de lokale omgeving zo vroeg mogelijk bij het project om te komen tot een wenselijke en haalbare vormgeving van participatie. In gesprek over twee thema's:
 - Procesparticipatie.
 - Financiële participatie.
- Inzetten van toegankelijke communicatie.

Overig

- Werken conform de [Gedragscode Wind op Land](#).
- Mogelijkheden onderzoeken voor profiteren mensen met smalle beurs.

3. Procesbeschrijving

Het toetsingskader beschrijft een aantal fasen om tot een windenergieproject te komen. Dit proces wordt doorlopen bij de projecten waar de provincie Utrecht het bevoegd gezag is (m.u.v. OER). Onderstaande beschrijft het proces nogmaals, met meer nadruk op wat er van initiatiefnemers verwacht wordt per fase. Meer informatie over de vier fasen is te vinden in het toetsingskader.

Fase 1: Selectie van gebieden voor projectbesluiten vindt plaats

Provincie Utrecht stelt medio 2024 de Tussenbalans 2 op, waarna (als nodig) een selectie van de gebieden gemaakt zal worden. Een gebied heeft meer kans om gekozen te worden wanneer duidelijk is dat er ontwikkeld zal worden met minimaal 50% lokaal eigendom en er gewerkt kan worden met gedeelde grondvergoedingen. Energie van Utrecht onderzoekt daarom in opdracht van de provincie Utrecht de kansrijkheid van de verschillende zoekgebieden op deze onderwerpen.

In deze fase zal de provincie Utrecht in de overgebleven meest kansrijke gebieden gaan informeren over de mogelijkheid dat er daar een projectbesluit genomen zal worden en hoe het proces daartoe eruit zal zien. Het is niet de bedoeling dat initiatiefnemers, naast contact onderling en met grondeigenaren, in deze fase contact opzoeken met de omgeving. De provincie heeft de regie op de communicatie.

Mijlpalen fase 1

- Eind 2024: Besluit van Gedeputeerde Staten over de selectie van de gebieden voor projectbesluiten.

Fase 2: Samenwerking met de omgeving opzetten

Wanneer het duidelijk is dat er een projectprocedure vervolgd gaat worden in een gebied, zal de provincie de regie hebben om middels een participatieproces tot één plan te komen in dat gebied. Alle belanghebbenden en initiatiefnemers met binding aan dat gebied worden uitgenodigd om in gesprek te gaan over de onderlinge samenwerking. Om te verzekeren dat het participatietraject niet gebruikt wordt om de ontwikkeling van het windpark te vertragen, streeft de provincie Utrecht ernaar om fase 2 binnen zes maanden af te ronden. Als er op dat moment nog geen omgevingsovereenkomst (van voldoende kwaliteit) is afgerond, worden er maximaal drie maanden extra genomen om het plan te verbeteren.

Als initiatiefnemer kunt u een aantal stappen nemen t.b.v. het opstellen van een omgevingsovereenkomst. Deze zijn hieronder opgesomd onder "acties". De provincie zal binnen een zoekgebied slechts een omgevingsovereenkomst in behandeling nemen als er één plan is in een gebied.

Acties

- Netwerkscan. In samenwerking met de procesbegeleider van het bevoegd gezag worden partijen uit de omgeving van de windturbines in kaart gebracht.
- Participatieplan. In dit plan beschrijft u het proces om de omgeving te betrekken bij het project. Uitgangspunt is dat alle belanghebbenden de mogelijkheid krijgen om op gelijkwaardige wijze mee te werken aan het opstellen van een omgevingsovereenkomst.
- Afspraken maken over gesocialiseerde grondvergoedingen. Voor alle partijen die grond ter beschikking stellen in het plangebied wordt geborgd dat iedereen een vergoeding krijgt, ook voor gronden waarop uiteindelijk geen (onderdelen ten behoeve van) turbine wordt gerealiseerd.
- Afspraken maken over de mate van ontwikkeling in lokaal eigendom. Door de coöperatie kan ook worden beschreven hoe mensen met een smalle beurs mee kunnen profiteren van het project.
- Overige afspraken, bijvoorbeeld over onderzoek of de definiëring van de omgeving.
- Profijtplan. Bespreek met de omgeving hoe invulling gegeven kan worden aan financiële participatie en neem de uitkomsten van deze gesprekken mee in het profijtplan.

Mijlpalen fase 2

- Na 6 maanden: indienen van één plan in de vorm van een omgevingsovereenkomst door initiatiefnemer(s) en toetsing hiervan door een ambtelijke toetsingscommissie van de provincie.

Fase 3 en 4: Verdere uitwerking van het windproject

Bij groen licht voor de omgevingsovereenkomst, wordt u als initiatiefnemer verantwoordelijk voor het participatieproces en het uitwerken van de ruimtelijke aspecten van het windproject, rekening houdend met de afspraken uit de omgevingsovereenkomst. De provincie zal een anterieure overeenkomst met u sluiten middels een besluit door Gedeputeerde Staten. U werkt toe naar een vergunningsaanvraag en voert benodigde onderzoeken uit (zoals project-MER / beoordeling). Als de juiste stappen genomen zijn, de onderzoeken en motivering klopt en de omgevingsovereenkomst wordt uitgevoerd, zal Gedeputeerde Staten een ontwerp-projectbesluit nemen en ter inzage leggen. Er wordt getracht om vergunningverlening af te ronden binnen circa 12 maanden na goedkeuring van de omgevingsovereenkomst.

Tijdspad

